

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Venerabilis Yolandae Priorissae Ad Mariae Vallem in Ducatu Luciliburgensi

Wiltheim, Alexandre

Antuerpiae, 1674

Margaritae Henrici VII. Imperatoris Romanorum Soror fit Sanctimonialis ad
Mariae Vallem, & post Poncettam Meisenburgiam creatur Priorissa. &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11873

rias, anno 1303. De eo Ephemerides.

XVI. Kal. Martij Anniversarium Domini Godefridi
de Holveltz quondam Abbatis S. Maximini Trever.

A P P E N D I X.

Margaritæ Henrici VII. Imperatoris Romanorum Soror fit Sanctimonialis ad MARIÆ Vallem, & post Poncettam Meisenburgiam creatur Priorissa. Sub eâ mirificè floret MARIÆ Vallis. Cultus ibi Divus Petrus Martyr. Eius Sepulchrum & Elogium.

HÆtenus argumentis satis dedisse videor, verè Hermannum scripsisse, cum Yolandæ memoriam dixit in magnâ fuisse optimatum illustriumque hominum existimatione; cui rei pro coronide addo accessionem gloriæ ingentem MARIÆ Vallis factam à Margaritâ, sorore Henrici, ex Comite Luciliburgensi Imperatoris Romanorum eo nomine VII.

Hæc Yolandæ exemplo, Ordini D. Domini-
ci sese dicavit ad MARIÆ Vallem. Ibi iam Catharina incompertæ stirpis, cuius exstant tabulæ anni 1285. Yolandæ in Antistitis munere successerat, hancque ordine in eodem Magistratu exceperant Poncetta Meisenburgica & Aleyda, cuius meminere tabulæ anni 1303, cum tandem
Mar-

Margarita in Priorissam electa est. Eâ autem rerum potente vel maximè cenobium effloruit, tum re familiari atque ædificijs amplificatis, tum Principum gentis Luciliburgensis, aliorumque summorum virorum, gratiâ atque favore, tum verò maximè virtute & disciplinâ. Et disciplinam quidem, simul atque familiæ Præses esse cepit, longè florentissimam invenit, quod vel ex Sanctimonialium numero, qui tum centenario maior erat, intelligitur. In tabulis enim Boemundi Trevirorum Archi-Episcopi, editis anno 1297. proximè post Poncettæ Meisenburgicæ decessum, sub ipsa Margaritæ initia, scriptum invenio, fuisse Sanctimoniales ad MARIAE Vallem *centum fere & viginti*. Et verò hodieque in choro virginum spectantur totidem sedilia, hymnis divinisque laudibus decantandis, opere perantiquo elaborata, quanto argumento piæ æmulationis & certaminis in virtute colendâ, dum alia alteri palmam in eo genere eripere studeret, ut in magno proborum numero fieri assolet!

Nec privatim tantùm mores tum florebant, sed foras etiam pietas vulgò emicabat. In iisdem quippe tabulis scriptum est, *hospites innumèrabiliter ad MARIAE Vallem confluere*, & liberalissimè à Sanctimonialibus accipi solitos. Nimirum sanctitate loci tot exciti mortales, sacra D. Virginis limina, aut fortè iam tum etiam D. Petrum Martyrem, cognomento Mediolanensem, magnum illud ordinis D. Dominici lumen, supplices
L adibant

adibant. Certè perantiquum esse eius Divi ad Vallem MARIAE cultum, pro indubitato accepimus, & iam sub annum 1267. Johannes à Jubileo, Canonicus Leodiensis, ex veteri nobilique vico Judicio propè Theodonis Villam oriundus, pro se & Henrico Episcopo Traiectensi, Yolandæ fratre, lege funebri sancivit, ut dicerentur tres Missæ per singulas hebdomadas S. Petri Martyris. Exstat in sacrario ædis MARIAE Vallis statua D. Petri pervetus, ingenti cerimonia venerabilis. Pueros adferunt, & bilanci impositos, pari pondere frumenti redimunt, tantâ frequentia, ut omnibus fermè diebus ea cerimonia cum prece votorumque solutione obeatur, valetudine innumerabilibus pueris restituta.

Ceterùm, vt disciplinam florentem Margarita in Præfecturæ suæ initio invenit, ita eam naviter excoluit, cum rei familiaris optimè procurato auctario. De pecunia ingenti, deque structuris, quibus cœnobium adauxit, scriptum est in eius elogio, quod postea subnectam. De Principum Luciliburgensium aliorumque Margaritæ amicorum benevolentia ac liberalitate, ista diversis diebus in Ephemeridibus habentur, quibus commemorandis, ordine temporum feremur, adiectis subindè observationibus.

Henricus Comes Luciliburgensis, Margaritæ frater, ad imperium evectus & in Italiam profectus, Brixiam anno 1310. obsedit. In eâ obsidione Walramus eius frater sagittâ ictus occubuit. Ephemerides.

IX. Kal.

IX. Kal. Augusti Obijt Illust. Dominus Walramus, germanus serenissimi Domini Henrici Imperatoris, de quo habuimus V. libras annui census in molendino, quod dicitur Passinowin, sito apud Lucenburg.

Anno sequenti 1311. immenso Cæsaris luctu Margarita eius uxor Genuæ decessit. Ephemerides.

Idus Decembris obijt Illustrissima Domina Margareta, quondam Imperatrix, quæ nobis multa bona fecit, & in promptâ pecuniâ nobis dedit D. libras Turonenses.

Bizarrus Genuæ sepultam tradit. Tanta tamque cara funera secutus est ipse Henricus Augustus, mortuus in agro Senensi anno 1313. 19. Kal. Augusti. Ephemerides.

XI. Kal. Septembris anniversarium Serenissimi Principis Domini Henrici, quondam Imperatoris, Romanorum qui prosecutione favorabili nos & nostrum monasterium semper paternè protegens, in perpetuum & annuatim nobis dedit V. carratas vini in Makeren. Hâc die habebit conventus ad pitantiam V. libras.

Non possum hoc loco mihi temperare, quin Augusti illius Henrici nostri Imperatoris attexam insigne elogium ex Ordolfo, qui iussu Balduini Archi-Episcopi Trevirensis, fratris Henrici Augusti, composuit historiam Trevirorum. Fuit inquit, torneamentorum à mari usque ad mare in inventute semper questivus, in quibus inter ceteros, quorum tamen virtutibus non est detrahendum, gloriosior habebatur. Index erat iustissimus; pauperum, pupillorum, mercatorum, peregrinorum promptissimus defensor, raptorum

rum, malefactorum, tyrannorum, regidissimus exterminator; semper illud gerens animo: Iuste iudicate filij hominum. Omnibus enim sicut affabilis & benignus: in quibus tamen seriositatem indicibilem, prudentiæ quoque & discretionis amoenitatem nullo unquam tempore deserebat. Virtutem & bonorum morum concatenationem optimam cum temperantiâ iugiter retinebat, & se semper bonis moribus omnium in omni tempore benignissimè conformabat, omnibusque se ita socialem & tractabilem præbebat cum intermixtione, ut dixi, officij dignitatis, quod ab omnibus hominibus amore constrictus nimio habebatur: & tamen his quæ sunt mundi mundo reddendis non segniter, non minus, quæ sunt Dei; Deo noscitur reddidisse. Nam cum Domina Margareta, sorore Ducis Brabantia sua collateralis præelecta, ita continenter à tempore contracti matrimonij creditur vixisse, quod nunquam ad aliquam aliam adhuc post eius obitum dicitur accessisse. Capella quoque suæ ornamenta, missalia magni ornatus ac pretiosa, ad quacunque perrexit loca adhuc Comes existens, suis cum somarijs circumvehere faciebat: & omni die coram se & collateralis sua, quando aderat, suos electos per Cantores, canticis cum musicalibus, Missas & Horas canonicas, impedimento non interveniente, sed impedimento urgente, Vesperas saltem & Completorium, & hoc nullo die præmittendo, celebrare solemniter faciebat. In Missis vero audiendis, Horisque canonicis cum die dicendis maximam devotionem pollebat. Itaque suis Sacerdotibus Capellanis, maximam dicitur devotionem præstitisse. Hastenus Henrici VII. non tam verborum elegantiam, quam rerum excellentia æstimanda laus, non Lucilburgen-

burgensibus tantum nobis, sed exteris quoque; quin & in exemplum proponenda summis Regum Cæsarumque fastigijs. Porro Henricum veneno sublatum à Patribus Dominicanis, etsi confutissima pridem est calumnia, addere tamen confutationi pondus egregium liceat, ut qui Yolanda rebus conscribendis, Ordinem D. Dominici non modicè illustrasse videor, depellenda ab eodem sacro ordine tam foeda labe, hac quoque in parte honori eius atque gloriæ velificem. Cono Falkestenius Trevirorum Archi-Episcopus librum conscripsit, cui titulus *Chronicon Trevirorum*. In eo libro scribens de morte Henrici, *Dominus Thomas*, inquit, *de Septemfontibus, cui multum familiaris fuit, in cuius sinu obdormivit, dixit, eum dysenteria decessisse, quod verum esse creditur.* Fuit porro gens in provincia nostra Equestris de Septemfontibus, arcem habens gentilitij nominis, haud horæ unius itinere à MARIAE Valle, ad quam nunc redeo. Eam Beatrix Henrici VII. mater eximiè coluit. Paternam domum & filij sui Henrici Augusti natalibus Valentinianis illustrem, condendo Virginum Dominicanarum cœnobio, cui à Belomonte nomen, unâ cum filio Henrico donavit, isque donationem Mediolani 3. Nonas Martias, anno 1311. indictione 9. regni anno 3. ratam habuit. Ei cœnobio Margarita nostra, Henrici soror, præesse iussa est, retentis tamen simul Vallis MARIAE gubernaculis. Nono post hæc anno Christi 1320. 5. Kal. Martias Beatrix decessit.

De eâ ex Ephemeridibus suprâ titulum attulimus. Luciliburgensium Principum familiæ, etsi non sanguine, multis tamen alijs nominibus implexus fuit Petrus Archi-Episcopus Moguntiacensis. Natus apud nos gente equestri Aspeltiorum, seu, ut quondam loquebantur, Adaspeltiorum, quæ gens, ut cæteræ ferè nostrates ordinis equestris, arcem habebat appellatam de suo nomine, leucis à Luciliburgo duabus, quâ Remacum ad Mosellam excurritur. Fuerat Petrus Archiater Henrici 7. Imperatoris etiamnum Comitis. *Physicos* eâ ætate appellabant; nec erat dedecori viris nobilibus medicinam profiteri. Missus ab Henrico Ricardos ad Clementem V. Pontificem Maximum ut Balduino fratri suo Moguntiacenses infulas impetraret, ita Pontifici placuit, ut petatum pro alio decus, in ipsum contulerit. Offensus est eâ re summoperè Henricus. Sed ut appareret divina hic intervenisse consilia, Petrus deindè Henrico ad Imperium Romanum adipiscendum fuit præcipuus adiutor. Quid Porro MARIAE Valli Petrus contulerit, ita consignatum in Ephemeridibus.

VIII. Idus Iunij Anniversarium D. Petri Archi-Episcopi Moguntini, de quo habuimus 61. libras.

Decessit anno 1320. Prid. Non. Junij.

Triennio post hæc, anno Christi 1323. Joannes Boemiæ Rex, Henrici 7. filius, Margaritæ nostræ nepos, in cœnobio MARIAE Vallis coram adfuit, suæque (in id cœnobium propensæ voluntatis

Iuntatis testimonium reliquit. Nam ius Patronatus trium Parœciarum, D. Michaelis Lucilburgi, Rurenſis, & Danvillerij, cœnobio dedit, volens id bono eſſe atque ſaluti ſuæ, Auguſtiſſimorumque parentum, Henrici Imperatoris & Margaritæ coniugis eius, ac etiam ob reverentiam (lubet enim tabularum verba ponere) & dilectionem præclara & religioſæ ſororis Margareta de Luxemburg, amita noſtra cariſſima, veſtrique præſati monaſterij nunc Prioriſſæ, quæ unâ vobiſcum Deo dicata divinis laudibus inſiſtit. Tabulæ porrò conditæ ad MARIÆ Vallem, & à Rege ibidem ſignatæ 7. Idus Auguſti.

Felicitas Henrici 7. Imperatoris ſororum duarum natu minor, nupta primùm fuit Henrico de Lovanio, orto ex Ducibus Brabantia, liberosque ex eo ſuſcepit Henricum, Joannem. & Beatrix. Sed mortuo coniuge annos nata tunc 22. ordini D. Dominici Bellomonti Valentinianis ſe dedit anno 1328. Facta deindè eſt cœnobij Antifteſ, cedente nimirum ſore Margarita, ac tandem anno incomperito deceſſit, prid. Nonas Octobris, ut habent tabulæ Bellomontanæ. At Ephemerides noſtræ die alio,

V. Idus Novembris obiit illuſtris ſoror Felicitas de Luxemburgo, germana ſereniſſimi Principis Domini Henrici, quondam Imperatoris, quæ erga conventum noſtrum ſpeciali ſemper afficiebatur dilectione.

Hunc fructum Margarita virtutis ſuæ à parentibus atque amicis retulit, cum tandem anno

1336. decessit, terreno fructui præmium iunctura cæleste. Insigne eius est elogium in Ephemeridibus.

XV. Kal. Martij, Anniversarium venerabilis ac illustrissimæ Dominae sororis Margaretae de Lucemburgo felicitis recordationis, matris nostræ amantissimæ, germanæ serenissimi Domini, Henrici quondam Imperatoris Romanorum, quæ vitâ præclarâ, conversatione laudabili, omnique venustate virtutum cunctis eminentior, totius religionis forma & exemplar existens, plusquam quadraginta annos, nostrum monasterium rexit providè, sanctè, atque maternè, quam plures, tam seculares, quàm religiosos, suâ bonitate gratiosaque charitate trahendo ad ædificationis exemplum. Domum etiam nostram atque conventum in possessionibus ædificijsque diversis multipliciter augmentavit. Pro his & alijs multis necessitatibus nostris in prompta pecunia dedit. De suis ad valorem bis mille librarum largissimè contulit, cum inenarrabilibus bonis, quæ sigillatim exprimi non possunt. Insuper & in *Volkringen* bona comparavit de suis pro C. & 20. libris ad æstimationem 27. librarum annui redditus. Sicque dulcis mater gloriôsè & ædificatoriè vivendo, omnibus suis posteris totius religionis ac sanctitatis relinquens exemplum, presentis vitæ cursum feliciter in Domino consummavit, anno Domini 1336. Post eius decessum de suis extremis & alijs ad suam venerandam personam solemnitatibus huiusmodi, habuimus C. & 20. libras, de quibus pro sua tumba faciendâ 85. pervenerunt, reliquæ verò cedebant ad utilitatem conventus. Hac die habebit conventus ad pitantiam solemnem 12. libras de bonis de *Volkringen* prædictis.

Quod

Quod in hoc elogio, Margarita plusquam quadraginta annos monasterium rexisse dicitur, id à vero alienum est, si, quod in eodem elogio habetur, obiit anno 1336. ab hoc enim anno, si retrò numeres ad annum usque 1303. quo Priorissa erat Aleyda, anni reperiuntur tantùm triginta tres, hoc est, septem minus quàm quadraginta. Neque rectius catalogus Priorissarum MARIAE Valis (de quo postea) tempus regiminis Margaritæ definivit, annis ei assignatis triginta novem. Quos errores, fateor, promptius esse mihi deprehendere, quàm corrigere.

Tumba porrò, de quâ in eodem elogio, etiamnum exstat in choro Virginum, facta ex solido saxo cum statuâ Margaritæ cubante, habitu Sanctimonialis. Suprà arcum, sub quo intrà murum tumba est, legitur hæc epitaphij pars litteris nigris, & antiquis.

,,,,,,,,,,,,,,,,,,,,, TUMULATA
PRINCIPIBUS NATA PRUDENS QUO-
QUE MATER AMATA EXEMPLAR-
QUE DATA VIVENDI SORTE BEA-
TA CELICA DICATA FIDE MARGA-
RETA VOCATA QUID DICAM PLU-
RA FELIX FUIT HÆC.

Suprà epitaphium hoc assurgunt utrimque per arcum Parmæ gentilitiæ his notatæ insignijs.

L 5

PARMA

Parmæ à Capite exurgentes.

<p>1.
In Parmâ aureâ aquila nigra.</p> <p>2.
Cruce æquali latitudine undique ad oras Parmæ pertingens, rubea, metallo ignoto.</p> <p>3.
Leo, rursus extrito metallo.</p> <p>4.
Fasciæ tres transversales rubæ in dextram pronæ, metallo ignoto.</p> <p>5.
Parma, confita lilijs aureis, cærulea.</p> <p>6.
Cruce Ungarica rubra, metallo evanido.</p> <p>7.
Fascia in fronte Parmæ, lata, rubea, & sub ea fasciæ ternæ strictiores rubræ, in dexteram pronæ, nullo metallo.</p> <p>8.
Leo argenteus in areâ rubrâ.</p> | <p>9.
Leopardi tres in Parmâ russâ.</p> <p>10.
In argenteâ Parmâ fasciæ tectæ vitris cæruleis.</p> <p>11.
Leo linguatus ignoti metalli, in areâ cæruleâ.</p> <p>12.
Leo niger in auro.</p> <p>13.
Aquila nigra in auro.</p> <p>14.
Deest.</p> <p>15.
Deest.</p> <p>16.
Deest.</p> |
|--|---|

Parme

Parmæ succrescentes à pedibus.

1. Leo argenteus in Parmâ rubrâ.

2. Leo ruffus, in metallo non internoscendo.

3. Crux rubea, æquali latitudine ad oras Parmæ undique pertingens, metallo deleto.

4. Leo rubeus, metallo extrito.

5. Fasciæ tres rubeg, in dextram prone, metallo ignoto.

6. Leo niger in auro:

7. Parma quadripartita. In singulis quadrantibus Leo: sinister, cum alterno, aureus: dexter, cum alterno, rubeus. Metalla evanuere.

8. Aquila nigra in auro.

9. Rhombi transversales, nec colore, nec metallo noto.

10. Parma rubra, cum fascia media, metalli ignoti.

11. Leo rubeus, in trabis Luciliburgensibus.

12. Leo argenteus, metallo non cognoscendo.

13. Deest.

14. Deest.

15. Deest.

16. Deest.

L 6

Habent

Habent hîc stemmatum concinnatores amplam commentandi materiam; quâ eis permîsâ unicum Balduini Trevirorum Archi-Episcopi, fratris Henrici 7. Imperatoris & Margaritæ nostræ, ex Ephemeridibus MARIAE Vallis attexam elogium.

XI. Kal. Februarij Anniversarium venerandi ac prælati Patris & Domini, Domini Baldevini Archi-Episcopi sanctæ Ecclesiæ Trevirensis, germani Serenissimi Principis Henrici quondam Imperatoris Romanorum, qui spectabili vitâ multarumque odore virtutum ceteris eminentius præpollens, Ecclesiam suam multis modis fructuosè tenuit, laudabiliter rexit & gloriosè. Ipse inter cætera pietatis opera, quibus abundavit, nos humiles de suâ gratiâ in filias singulares paternè eduxit, in omnibus nostrum monasterium tangentibus, utpote principaliter pater pro nobis semper existens promotor & defensor. In præcipuis quoque festivitacibus per annum de suâ bonitate nos multoties personaliter visitare, & benignè consolari dignatus, formam, &c. Nam ab eodem adhuc vivente recepimus diversis vicibus in eleemosynis usque ad summam 300. librarum; & pro Anniversario suo in decima de Rure singulis annis 9. libras nobis providè assignavit.

Obijt Balduinus 12. Kal. Febr. anno 1353. ita Hermanno fidem, nisi fallor, abundè adstruximus, referenti ad Yolandam, eiusque venerationem, quidquid ad sua usque tempora viri magni in MARIAE Vallem studij atque favoris confluxerunt. Cumque his finem huic operi imponimus.

NOTA